

Діяльність на фондовому ринку пов'язана з певними ризиками. Мірилом таких ризиків виступає дохідність вкладених інвестором інвестицій. Чим більша можливість отримання прибутку значно вищого еквівалентно вкладеним коштам, тим більші ризики втрати цих коштів, оскільки інвестор вкладає кошти в більш ризикові цінні папери.

Ризики можна поділити на систематичні та несистематичні, перші це ті, які пов'язані з падінням ринку цінних паперів в цілому. Причиною таких негативних явищ може бути нестабільність економічної ситуації як конкретній країні, так і у всьому світі загалом. Як результат, інвестори втрачають свою інвестиції, або несуть збитки не залежно від виду цінних паперів чи конкретного емітента. До несистематичних ризиків слід віднести володіння конкретними цінними паперами певного емітента. Втрата інвестицій може настати у випадку падіння цін на цінні папери конкретного емітента, незалежно від ситуації на фондовому ринку в цілому.

Підсумовуючи вище викладене можна з впевненістю сказати, що страхування ризиків інвестицій на фондовому ринку є досить актуальним враховуючи той факт що є щонайменше 4 види такого страхування, серед них: страхування від втрати всього або частини капіталу, що був інвестований; страхування від неодержання запланованого прибутку; страхування від систематичних ризиків; страхування від несистематичних ризиків.

Лещенко Л. В., здобувач кафедри цивільного права № 1 НЮУ ім. Я. Мудрого, приватний нотаріус

ПРАВО НА ТРАНСПОРТНІ ЗАСОБИ У СКЛАДІ СПАДЩИНИ

Питання спадкування автомобілів та інших транспортних засобів є досить актуальними з багатьох обставин. Останніми роками в Україні спостерігається стрімка тенденція до зростання кількості автомобілів, які використовуються населенням. У даний час фізичні особи можуть власниками не тільки легкових автомобілів, а й автобусів, вантажних, морських і річкових суден, повітряних та навіть космічних транспортних

засобів. Наразі йдеться про спадкування поряд з автомобілями також прав на яхти, літаки, гелікоптери. Все наведене, у поєднанні із різними видами прав на транспортні засоби, зумовленими різними роками їх придбання та динамікою законодавства, породжує цілий комплекс проблем, більшість яких, безперечно перебуває за межами обраної тематики дослідження, однак окремі з них все одно мають бути висвітлені.

Серед транспортних засобів, самохідних машин та механізмів, що експлуатуються в Україні основним видом є автомобілі. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про автомобільний транспорт» автомобіль — колісний транспортний засіб, який приводиться в рух джерелом енергії, має не менше чотирьох коліс, призначений для руху безрейковими дорогами і використовується для перевезення людей та(чи) вантажів, буксирування транспортних засобів, виконання спеціальних робіт. До автомобільних транспортних засобів відносяться автобуси, вантажні та легкові автомобілі, причепа чи напівпричепа, які використовуються для перевезення пасажирів, вантажів або виконання спеціальних робочих функцій. У переважній більшості випадків автомобіль є об'єктом спадкування у випадку наявності у спадкодавця права власності на транспортний засіб. У зв'язку з цим виникає питання про документальне підтвердження цього права, що повинно бути вирішено на стадії видачі свідоцтва про право на спадщину. Законодавством не встановлено будь-яких чітких засобів, за якими нотаріусом буде здійснюватися вирішення цього питання, однак при цьому встановлена чітка вимога до нотаріуса перевірити склад спадкового майна, на яке видається свідоцтво про право на спадщину. Стосовно майна, яке підлягає реєстрації, видача свідоцтва проводиться нотаріусом після подання правовстановлюючих документів щодо належності цього майна спадкодавцеві та перевірки відсутності заборони або арешту цього майна (Підпункт 4.15 пункту 4 гл. 10 розд. II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 № 296/5). Привертає увагу, що йдеться саме про майно, яке підлягає реєстрації, а не про права нього, які підлягають реєстрації. Виникає питання про застосування наведеної норми саме у контексті оформлення спадкових прав на автотранспортні засоби, оскільки у нотаріальній практиці перед нотаріусом постає проблема належного доказового (документального) підтвердження права власності на транспортний засіб. Законодавством України чітко не визначено, які саме документи підтверджують право

власності на транспортні засоби, тобто які для них є право встановлювальними. Слід вказати на помилковість та техніко-юридичну недосконалість підпункту 4.19 пункту 4 гл. 10 розд. II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 р. №296/5). В цій нормі вказано, якщо правовстановлюючий документ на майно, що підлягає реєстрації, повертається спадкоємцеві (свідоцтво про реєстрацію чи технічний паспорт на автотранспортний засіб, іншу самохідну машину або механізм, судовий білет чи договір комерційної концесії тощо), нотаріус перевіряє документ, про що робить відмітку на заяві про видачу свідоцтва про право на спадщину або на примірнику свідоцтва, який залишається у справах нотаріуса. Помилковість полягає у тому, що наведені у якості правовстановлюючих документи на майно, що підлягають реєстрації, насправді не є такими, оскільки не можуть свідчити про виникнення у особи права власності на автомобіль, а відповідно і не можуть бути само по собі підставою для включення цих об'єктів до складу спадщини. Аналіз нормативних документів та самої сутності реєстрації транспортних засобів, закріпленої у чинному законодавстві не дає нам однозначної відповіді на питання про можливість за допомогою відомостей про реєстрацію підтвердити право власності на транспортний засіб.

Виходячи з цього, пропонується внести зміни до підпункту 4.19 пункту 4 глави 10 розділу II Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 р. №296/5, виключивши з першого речення слова: «свідоцтво про реєстрацію чи технічний паспорт на автотранспортний засіб, іншу самохідну машину або механізм».

Однак це не вирішує проблеми спадкування транспортних засобів, тому на нашу думку слід відштовхуватись не від облікової системи реєстрації транспортних засобів, а від інших параметрів, що стосуються визначення та підтвердження прав на них. Перш за все слід звернутися до визначення моменту переходу права власності на цей об'єкт.

Відповідно до ст. 328 ЦК встановлена презумпція правомірності набуття права власності, з будь-яких підстав, зокрема з правочинів. На транспортні засоби та рухоме майно право власності у переважній більшості випадків виникає з похідних підстав, зокрема на підставі договорів. Тому момент виникнення пов'язується з моментом передачі, а при нотаріальному посвідченні договору — з моментом нотаріального посвідчен-

ня або з набуттям законної сили рішенням суду про визнання дійсним договору не посвідченого нотаріально (ч. 1, 3 ст. 334 ЦК). Виходить, що за наявності доказів укладання договору та передачі майна можна говорити про виникнення у набувача права власності на це майно, зокрема на автотранспортний засіб. Відповідно саме цей юридичний факт і має знайти своє документальне підтвердження при оформленні спадкових прав на транспортний засіб. Здебільшого, з похідних підстав право власності на нього набувається на підставі договору купівлі-продажу.

Музика Т. О., аспірант кафедри цивільного права №2 НЮУ ім. Я. Мудрого

ЗАПОДІЯННЯ МАЙНОВОЇ ШКОДИ ВНАСЛІДОК ДЕЛІКТУ ЯК ПІДСТАВА ВИНИКНЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Відповідно до принципу свободи договору сторони в договорі можуть врегулювати відносини на власний розсуд, тому можливість сторін укласти договір, у якому обов'язок боржника буде визначений альтернативно, не викликає сумнівів. Однак у цивілістичній літературі немає єдиної думки стосовно того, чи може бути визнане альтернативним зобов'язання з відшкодування майнової шкоди, яке виникає внаслідок делікту.

У сучасній літературі здебільшого визнано, що система зобов'язань з відшкодування шкоди побудована на принципі генерального делікту. Цей принцип сформульовано в ч. 1 ст. 1166 ЦК України, яка визначає загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду: майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, а також шкода, завдана майну фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала. Тобто підставою виникнення такого зобов'язання є вчинення особою неправомірної дії (делікту), внаслідок якої потерпілому спричинено майнову шкоду.

Стосовно способів відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого, у ст. 1192 ЦК України зазначено, що з урахуванням обставин справи суд за вибором потерпілого може зобов'язати особу, яка завдала шкоди майну, відшкодувати її в натурі (передати річ того ж роду і такої ж якос-